

Förslag till skyddsföreskrifter för Kumlatofta 5:12, Everlövs socken, Sjöbo kommun

---

Sedan fråga väckts att förklara Kumlatofta 5:12, Everlövs socken, Sjöbo kommun har meddelande härom översänts till fastighetsregistermyndigheten den 8 juni 1987. Förslag till skyddsföreskrifter har upprättats. Föreskrifterna har godkänts av fastighetsägaren. Riksantikvarieämbetet har inget att erinra mot föreslagna skyddsbestämmelser. Sjöbo kommun har inget att erinra mot byggnadsminnesförklaringen.

Kumlatofta finns belagt från 1470. Detta år genomfördes ett skifte på en icke preciserad gård i byn. Under krigen mot Danmark under 1600-talets senare hälft brände danskarna ner tre gårdar i Kumlatofta. Mot ersättning i form av dagsverke lät greve Rutger von Ascheberg återuppbygga de nedbrända gårdarna.

Skiftesreformerna i slutet av 1700-talet och början av 1800-talet innebar att den tidigare slutna bybebyggelsen splittrades och gårdarna flyttades ut till den odlade marken. På grund av detta hittar vi knappast numera några ålderdomliga bondbyar i agrarlandskapet. Kumlatofta by utgör ett undantag. Här har tiden bokstavligen stått stilla. På ömse sidor om den urgamla byvägen mellan Everlöv och Ilstorp finns tre ålderdomliga, kringbyggda och fyrlängade gårdar som aldrig flyttas ut. Enskiftet, som genomfördes i byn 1814, medförde ingen gårdsutflyttning utan begränsades till sammanslagning av de förut mycket små tegarna. Från byn har man utsikt över byns inägomarker åt alla håll.

Kumlatofta by karterades 1810 i samband med enskiftet. Vid denna tid bestod byn av fem gårdar som bildade en klungby med gårdar utmed byvägens båda sidor. Här fanns också fyra gatehus, dvs boningshus för byns icke jordbrukande befolkning. Byns odlade marker var uppdelade i två vångar, en i norr och en i söder. Utanför vångarna låg den delvis skogsbevuxna fäladsmarken.

Idag finns tre gårdar kvar i Kumlatofta by, tätt grupperade kring den slingrande bygatan. Samtliga gårdar äger var för sig ett stort kulturhistoriskt egenvärde och tillsammans bildar de en unik enhet. Två av Kumlatofta-gårdarna har ända in i vårt sekel varit kontinuerligt brukade, bebodda och

omsorgsfullt underhållna. Gård nr 4 brann ned efter ett åskväder redan i början av 1800-talet. Gård nr 1 och gatehusen är sedan länge rivna. De tre kvarliggande gårdarna ger tillsammans en utomordentlig bild av den miljö som före skiftena kännetecknade de skånska byarna.

Kumlatofta 5:12 är en fyrlängad korsvirkesgård med alla tak stråttäckta. Gården har i allt väsentligt bibehållit sin ålderdomliga prägel. De höga och smala skorstenarna är tidstypiska. I boningslängan finns den utskjutande bakugnen, den sk illaren, och mellan husets norrfasad och staketet utefter byvägen har en trädgård anlagts efter traditionellt skånskt mönster.

Gårdsplanen är kullerstenstäckt. Gården fick förfalla under många år, men genom ett omfattande restaureringsarbete har den återställts. Uthuslängorna i södra halvan av gården är exteriöra rekonstruktioner av de ursprungliga längor som hade rasat samman. Den siste brukaren på Kumlatofta 5:12 flyttade därifrån 1969.

Länsstyrelsen anser att Kumlatofta 5:12, Everlövs socken, Sjöbo kommun, har sådant kulturhistoriskt värde att en byggnadsminnesförklaring är väl motiverad. Med stöd av 3 kap 2 § lagen om kulturminnen mm (KML 1988:950) beslutar länsstyrelsen att följande skyddsföreskrifter skall gälla.

1. Byggnaderna får inte rivas, flyttas eller till sin exteriör byggas om eller på annat sätt förändras. Ingrepp får inte göras i norra längans stomme.
2. Byggnaderna skall underhållas så att de inte förfaller. Vård och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar. Underhållet skall ske med material och metoder som är väl beprövade och anpassade till byggnadernas egenart.
3. Det område som på bilagd karta avgränsats med streckad linje får inte ytterligare bebyggas eller på annat sätt förändras.
4. Skyddsområdet skall hållas i sådant skick att byggnadernas karaktär och utseende bevaras.

Länsstyrelsen lämnar råd i fråga om underhållet av husen.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen enligt 3 kap 14 § KML lämna tillstånd till att byggnadsminnet ändras i strid mot skyddsföreskrifterna.

Beslutet i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet deltog landshövding Ann-Cathrine Haglund jämte ledamöterna Bertil Bengtsson, Thorvald Frostemark, Bror Hansson, Vera Håkansson, Benny Jönsson, Christina Laurin, Karl Lindström, Ronny Olander, Elsie Renée, Mats Svanberg och Eva Åsare.

I den slutliga handläggningen deltog även länsrådet Gunilla Hedesten Nordin, 1:e länsassessor Christina Cinthio och länsantikvarie Carin Bunte, föredragande.

Detta beslut kan överklagas hos kammarrätten, se bifogad anvisning.

Ann-Cathrine Haglund

Carin Bunte

Bilaga

- 1 Översiktskarta
- 2 Situationsplan
- 3 Ritningar
- 4 Hur man överklagar

Sändlista

Riksantikvarieämbetet X
Sjöbo kommun
Skånes Hembygdsförbund
Fastighetsregistermyndigheten (laga kraft)
Planenheten
Juridiska enheten
Kulturmiljöenheten